Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Juan Padilla Arruabarrena

Otxandio, Bizkaia
(1924-2012)

Aurkibidea

Biografia

Otxandioko herrigunean jaio zen, baina 8 urterekin Gordobil auzora joan zen, amaren jaiotetxera. Urtegiak beraien etxea eta lurrak hartu ostean alboko Mekoleta auzora joan ziren bizitzera eta bertan bizi izan da ordudanik. Sei neba-arrebatatik zaharrena izan zen. Bere amaren ahizpa izan zen "Katalintxu lora ederra" kanta ezaguneko Katalintxu. Bederatzi urterekin hasi zen sekula utzi ez duen lanbidean, artzaintzan. Oso ondo gogoratzen ditu gerrako kontuak.

Zintak

OTX-008

- **Proiektua**: Otxandioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2011-04-06
- **Iraupena**: 65 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Goiria Mendiolea, Nerea

OTX-009

- **Proiektua**: Otxandioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2011-04-06
- **Iraupena**: 44 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

OTX-034

- **Proiektua**: Otxandioko Euskaldun Zaharren Mintzamoldea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Gabika-Aldekoa, Naiara
- **Data**: 2009-07-01
- **Iraupena**: 13 min
- **Euskarria**: CD
- **Emalea**: Otxandioko Udala

Pasarteak

1. "Katalintxu lora ederra"ren iloba

- **Erref**: OTX-008/005
- **Iraupena**: 0:03:28. **Hasi**: 00:07:49. **Bukatu**: 00:11:17

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:
"Katalintxu lora ederra" abestiko Katalin bere izekoa zen. "Miss Otxandiano" zen eta karlisten banderarekin desfilarazi zioten. Kantaren nondik norakoak azaltzen ditu. Otxandioko bandak egin zion abestia.

2. Errementarien herria

- **Erref**: OTX-008/006
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:11:17. **Bukatu**: 00:12:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
Otxandio herri ezaguna zen. Errementarien asko egon da beti herrian. Otxandion lehen lanpar (zirimiri) asko egiten zuen.

3. Otxandioko plazan agertu zen karlista

- **Erref**: OTX-008/008
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:12:50. **Bukatu**: 00:14:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Espainiako gerra zibila hasi zenean, Gasteiztik Otxandiora karlista bat heldu zen autobusez. Txapel gorri eta guzti heldu zen plazara, pilota-partiduak zeuden bitartean. Bertan zeuden mutil batzuk bere kontra joan ziren. Alkateak kartzelara sartu zuen eta gauez Bilbora eraman zuten. Hurrengo egunean, tropak heldu ziren Otxandiora. Juanek dena ikusi zuen aurrez aurre.

4. Tropak herrira sartu osteko bonbardaketa

- **Erref**: OTX-008/010
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:15:07. **Bukatu**: 00:18:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerran, tropak herrira heldu eta hurrengo egunean heldu ziren aireplanoak. Bezperan, baxu-baxu ibili ziren begira; gorrienak zirela zioten. Hirugarren egunean, bonbak botatzen hasi ziren. 60 biztanletik gora hil zituzten, denak herrikoak bertakoak. Frontea hurbil zuten eta bertako etxeetan egon ziren

asko; beraienean ere egon ziren "Compañía ametralladora"koak. Beraien auzoko bat Durangoko bonbardaketan hil zuten.

5. Gasteiz bonbardatzeko ahalegina

- **Erref**: OTX-008/011
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:18:03. **Bukatu**: 00:20:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Zazpi hilabetez egon zen frontea beraien etxe ondoan. Erromatar zubi bat bota zuten, bide bat egiteko eta handik Gasteiz bonbardatu ahal izateko. 500 bat soldadu egon ziren bertan etxe ugaritan sakabanatuta.

6. Soldaduek baserritarrei errekisatu

- **Erref**: OTX-008/012
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:20:23. **Bukatu**: 00:22:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerrako soldaduak etxerik etxe joaten ziren jateko bila; eta, askotan, behia edo txerria ere kentzen zuten jan ahal izateko. Beraiei txerria errekisatu zieten. Aitak kapitainarekin egin zuen berba eta azkenean, txerria hil ostean, zati bat eman zieten beraiei.

7. Bando berekoak elkarri erasoka

- **Erref**: OTX-008/013
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:22:11. **Bukatu**: 00:24:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Legution, San Andres egunez eman zuten ofentsiba, eta uholde handiak egon ziren. Vidal teniente koronelak eta ingeniari batek bando berekoak borrokan jarri zituzten gauez; eta beraiek Ollerieta auzotik alde egin zuten, bertako planoak hartuta. Gainerakoak goizez konturatu ziren elkarri erasoka zebiltzala. Otxandio hartu zuteneko eguna zelakoa izan zen kontatzen du.

8. Francori bidea galarazi, nor zen jakin gabe

- **Erref**: OTX-008/014
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:24:51. **Bukatu**: 00:27:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Otxandio hartu zuteneko eguna zelakoa izan zen kontatzen du. Bonbardaketak hasi eta hirugarren egunean hartu zuten Otxandio. Alemaniarrek aireplano bat zuten inguruan. Hirugarren egunean, "estado mayor" jarri zen udaletxean eta herriko jendea jarri zuten bidegurutzeetan herriko sarrera-irteerak zaintzen; kontra egiten ziotenei tirokatzeko agindua zuten. Halako batean, Gasteiz aldetik gizon bat herrira sartzeko ahaleginetan azaldu zen, baina Juanen osabak, zaindari lanetan zebilenak, ez zekien zein zen. Gizon horri ere sarrera galarazi zion, Franco zela jakin barik. Francok lana ondo egin zuela-eta, zoriondu egin zuen.

9. Bizkaia guztia hartu zuen Francok

- **Erref**: OTX-008/015
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:27:38. **Bukatu**: 00:29:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Otxandiarrak idiekin munizioa garraiatzen aritzen ziren. Hurrengo frontea Lemoakoa zen, fronte gogorra izan zen. Bilbo inguruko burdinazko gerrikoak ez zuela ezertarako balio izan esaten du, izan zutelako nondik sartu. Bilbo hartu ostean, abertzale asko, Eusko Jaurlaritzakoak barne, Frantzia aldera joan ziren. Bere arreba ere Gorlizko ospitaletik Ingalaterrara eraman zuten.

10. Juan Ajuriagerra odol gehiago ez sortzeko errenditu zen

- **Erref**: OTX-008/016
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 00:29:36. **Bukatu**: 00:32:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Juan Ajuriagerra beraien auzokoa zen; eta bestaldekoek, Francoren aldekoek, Bizkaia hartu zutela ikusterakoan, errenditu egin zen. Kartzelara sartu zuten eta heriotza-zigorrera kondenatu zuten. Ez zuten hil Aita Santuaren eskariz. Bere emaztearen aitapontekoa izan zen, eta beraien ezkontzan ere aitapontekoa izan zen.

11. Juan Ajuriagerra

- **Erref**: OTX-008/017
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:32:07. **Bukatu**: 00:34:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Beraien auzoko Juan Ajuriagerra Bizkaiko EAJko burua izan zen. Bertara heldu zen lehen automobila berak ekarri zuen Juanen ematzearen bataiorako, bera izan baitzen aitapontekoa.

12. "El abuelo" aireplanoa

- **Erref**: OTX-008/018
- **Iraupena**: 0:04:17. **Hasi**: 00:34:07. **Bukatu**: 00:38:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Bonbardaketetan, aireplanoak hirunaka etortzen ziren. Lehenago "El abuelo" joaten zen errebisioa egiten; gorrien aldekoa zen "El abuelo". Gorrien abiazioa oso ahula zen. "El abuelo"ri buruzko zalantzak argitzen ditu. Italiarrak eta alemaniarrak II. Mundu Gerrarako prestatu ziren berton. Otxandion zibilak baino ez zituzten hil.

13. Gerraosteko zigorrak eta giroa

- **Erref**: OTX-008/020
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:39:22. **Bukatu**: 00:41:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Ubiden andrazko batzuei ilea motz-motz ebaki zioten gerraostean, baina Otxandion ez. Otxandion errekete asko egon ziren, nahiz eta abertzaleak nagusi izan. Beti egon izan da batzokia herrian, besterik ez zen egon.

14. Alarma entzun eta ezkutatzera

- **Erref**: OTX-008/021
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:41:15. **Bukatu**: 00:42:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Bonbardaketan, jende asko elizpean babestu zen. Alarmak jotzen zuenean, arineketan joaten ziren bertara. Legutiotik abisatzen zieten noiz zetozen.

15. Herriko tailerretako lan motak

- **Erref**: OTX-008/022
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:42:52. **Bukatu**: 00:44:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:
Herrian ez zen errementari asko egon gerrarako materialak egiten; iltzeak, pala, aitzurrak, ferrak... egiten ziren batez ere herriko tailerretan. Urre gorriarekin ordaintzen zen lehen lan hori. Diru asko irabazten ei zuten herritarrek.

16. Gerraosteako gose eta estraperlo sasoia

- **Erref**: OTX-008/024
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:44:42. **Bukatu**: 00:46:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean herrian gose handia zegoen. Patata Gasteizera goitibeheran eramaten zuten. Jendea gaztaren gatzura eskatzen joaten zen etxeetara, ona baitzen. Hala ere, baserrian ez zuten goserik izan beti baitzegoen zer jan. Hirietan gose gehiago pasa zela dio. Gerraostean jendea estraperloaz baliatu zen dirua egiteko.

17. Gerraosteko alkatea

- **Erref**: OTX-008/025
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 00:46:58. **Bukatu**: 00:49:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:
Etxe ondoko errotatik jasotzen zuten argindarra. Karlistak ziren errotariak eta horregatik mantendu zen errota zabalik. Nazionalak sartu osteko alkatea ere bertakoa zen, Bizkaiko lehen alkatea izan zela esaten ei zuen, Otxandio izan baitzen hartu zuten lehen herria. Ez zekin erdara oso ondo eta laster kendu zuten agintetik.

18. Garia eta patata kupoa entregatu behar

- **Erref**: OTX-008/027
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:50:33. **Bukatu**: 00:52:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean garia eta patataren kupoa entregatu egon behar izaten zuten udaletxera. Otxandio sekula ez da garirako zonalde ona izan, bertako lurrak ez ziren horretarako emankorrak. Entregatu ezean, isuna ordaindu behar zuten.

19. Gerra aurretik Ameriketatik bidalitako irratia

- **Erref**: OTX-008/029
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:54:16. **Bukatu**: 00:56:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskaldunak diasporan
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:
Bere osaba bat Kubara joan zen eta arropak saltzen aritu zen bertan. Dirua egin zuenean, Estatu batuetara joan zen eta likore fabrika bat sortu zuen. Diru asko egin zuen eta hark bidali zien lehenengo irratia gerra aurretik.

20. Irratia eta herriko telefonoa

- **Erref**: OTX-008/030
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:56:18. **Bukatu**: 00:57:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:
Ameriketako osabak irratiz izan zuen Otxandioko bonbardaketaren berri. Otxandiora deitu zuen ezbeharraren berri izateko. Otxandion beti egon da herriko telefonoa.

21. Gerraren jarraipena irratiz

- **Erref**: OTX-008/031
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:57:35. **Bukatu**: 01:00:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:
Beraiek irratiz jarraitu zuten nazionalen ofentsibaren ibilbidea eta inguruan gertatzen zena.

22. Euskara galarazi arren egiten zen

- **Erref**: OTX-008/033
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 01:00:59. **Bukatu**: 01:02:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:
Francok euskara erabiltzea galarazi zuen. Elizan ere umeei izen euskaldunak jartzeko arazoak zeuden. Ez zuten uzten berba egiten; hala ere, Otxandion beti egin da. Legution, ostera, ez. Gutxik egiten zuten erdaraz.

23. Bederatzi urtetatik artzain

- **Erref**: OTX-008/035
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 01:02:46. **Bukatu**: 01:04:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Bederatzi urterekin hasi zen artzain lanetan osaba batekin batera. Ehundaka litro batzen zituzten egunero. Gasteizen saltzen zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-20

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com